

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Bulev. Regina Maria Nr. 12. Tipografia „Aradul”

INSERȚII
se primesc după tarif la
Administrația ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

Abonamente:
Pe un an . 780 Lei
Pe 1/2 an . 390 Lei
Pe 1/4 an . 195 Lei

3 Lei ex.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

DIRECTOR. ION MONTANI.

3 Lei ex.

Furtună într'un păhar cu apă

După declarațiile d-lui Tătărăscu.

Arad, 9 Ian.

În trecerea sa prin Cluj, ministrul problemelor minoritare, d. Tătărăscu, a făcut, după cum am anunțat ieri, o serie de declarațiuni pe seama presei maghiare. În termenii celui mai select europenism d. Tătărăscu a pus la punct atitudinea unui partid politic organizat de oligarhia maghiară dela noi, care pretinde, însă, că reprezintă și opinia maselor minoritare din România. Constatările reprezentantului guvernului au venit la timp și vor avea, suntem convingși, darul de a limpezi cel mai penibil echivoc al problemei minoritare din țara noastră.

Opinia publică românească cunoaște îndeajuns cele petrecute la sfârșitul anului trecut în congresul maghiar dela Brașov. Am văzut că naufragiații celei mai medievale ideologii politice n'au învățat nimic din strâșnica lecțiune a evenimentelor. Orice căteori sunt citați în fața realității ei agită o adevărată furtună în inofensivul lor păhar cu apă. Așa și de data asta. Constatările obiective ale reprezentantului guvernului sunt comentate de toată presa maghiară dela noi pe tonul surscitat al patimei nedomesticite.

Ce a fixat adică, cu toată autoritatea situației sale, ministrul problemei minoritare? Iată, că prețioșii conducători ai unguilor din România au avut în glas ura, discordia și dușmănia, iar nicidecum îndemnul la o colaborare fraternală pentru consolidarea țării. Al doilea, că, prin faptul participării active la congres a unui faimos agent comunist, unii din conducătorii maghiarimei și-au demascat singuri și neîndoios scopurile ce urmăresc. Și în sfârșit, că acești conducători n'au nici un cuvânt de recunoștință pentru însemnatele jertfe ce le face statul român pentru binele populației minoritare.

Nu mai conștiința superioară a forței nebiruite și numai sentimentul profund uman al rasei noastre a putut să dicteze bărbatului de stat român cuvinte atât de ponderate în fața unei provocări politice atât de nesocotite, cum a fost congresul dela Brașov.

Sunt apoi edificatoare concluziile pe cari d. Tătărăscu le-a făcut cu o putere documentară în fața presei maghiare. Urzitorii complotului dela Brașov au crezut să provoace represalii din partea opiniei publice românești. Acești urzitori — spune dsa — s'au înșelat în așteptările lor. Opinia publică românească nu va face greșala de a confunda partidul maghiar cu opinia publică maghiară. Noi cunoaștem sentimentele de loialitate ale populației maghiare. Dar adevărul ei glas a și încercat să se afirme la congres. A protestat bărbătește împotriva conducătorilor de azi ai unguilor. Cuvântul ei se aude chiar tot mai des și în presa condusă de oamenii cu răspundere. A fost concludent protestul muncitorimei maghiare, care a refuzat să vadă în partidul dlor Ugron și Csetri pe reprezentantul ei.

Opinia publică românească caută adevăratele sentimente ungurești la masele țărănimii impropretărite, apoi în sânul muncitorimei, la comercianții, industriașii, și intelectuali, cari de multă vreme s'au apropiat cu prietenie de statul ro-

mân. Noi știm, că în sufletul tuturor acestora a prins rădăcini încrederea și amiciția. Sufletul românesc nu-și modifică sentimentele din pricina unor protagoniști întârziți ai reacțiunii din trecut și-a reprezentanților nămiți ai unor dușmăni interesate.

Dar calmul unor cuvinte atât de cumpănite n'au avut totuși ecoul așteptat. O mare parte a presei maghiare are în numerele ce ne sosesc ieșiri violente împotriva guvernului și se vedește și cu acest prilej, că partidul maghiar este un instrument al urei celei oarbe.

Creдем totuși, că pentru o asemenea recalitrantă a sunat ora a douăsprezece. Oricât de conciliant și de binevoitor pentru toate libertățile publice și politice, spiritul public românesc își va pierde dela o vreme răbdarea și va sili guvernele să puie o stavilă definitivă unor curente ce-și fac un titlu de succes din provocarea noastră de toate zilele. Există interese ce nu pot fi atinse și să ia seama politicienii cei răfăciti până la ce temerare latitudini se avântă. Exemplele ce ne vin din vecii chiar acum ar putea să-i trezească și consilieze pentru o revenire morală ce demult trebuia s'o încearcă.

Indemnurile dlui Tătărăscu constituie, nu o sfidare, cum o califică în nesocotința lor, ci o nouă solie de împăciuire și nu știm dacă nu e și cea din urmă.

Presa elvețiană și drepturile României

BERNA, 8 (Radur). — Presa elvețiană, publică, însoțite de comentarii favorabile, importante declarațiuni ale dlui Vintilă Brătianu relative la drepturile României. Ziarele elvețiene insistă mai ales asupra sacrificiilor României în timpul războiului și asupra sarcinilor enorme impuse de misiunea sa ca santinelă a civilizației la porțile orientale ale Europei.

Scriitorii ca luptători pentru unirea neamului

(Urmare)

Dacă acelaș a fost cântecul țărânului pretutindeni, aceeaș a fost și rugăciunea lui. Biserica a ținut legătura între frânturile neamului; aceeaș carte sfântă s'a cetit pretutindeni. Voevozii români au întemeiat episcopii în Ardeal, au instituit episcopi, au dăruit bisericile cu averi și cărți. Și aceste cărți sfinte, purtau în predosloviile lor taina sfântă a unității neamului; ele erau scrise pentru toți români. Așa, în sec. al XVII, Varlaam, mitropolitul Munteniei, se adresa: „tuturor pravoslavnicilor creștini, cari sunt născuți în limba noastră românească”. „Noi, drept aceea, ne-am silit, de încât am putut, să isvodim așa, cum să înțelegă toți... Iar de nu... nu-i de vina noastră, cei-i de vina aceluia ce au resfirat românii printr'alte țări, de s'au amestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăsc toți într'un chip!”, — spune mitropolitul Ardealului, Simion Ștefan, în prefața „Noului Testament” dela Alba-Iulia, 1648. În legătură cu această prefață și cu tipăriturile din Ardeal din sec. XVII-lea dl Iorga (în Ist. lit. religioasă a românilor până la 1688, pag. 171) spune: „Nu e vorba numai de romani dintr'o țară, ci de românii de pretutindeni, deci în întreaga neamului. Și Varlaam spusese că vrea să vorbească tuturor celor cu graiul său, dar acest gând înalt se exprimă mult mai deplin,

NOTE

Intensificarea activității culturale

Arad, 9 Ian.

Anul 1925 se anunță, de pe acum, bogat în manifestări culturale. Inițiative laudabile, pe care le dorim cât mai repede convertite în fapte rodnice, se iau în centrul mai de samă ale țării noastre. Provincia se trezește plină de energii nebănuite. Sănătatea străveche a neamului nostru greu încercat, nu se desminte. Reacțiunea împotriva potopului de boli sufletești aduse de războiu sau importate de aiurea, se anunță hotărâtă și viguroasă.

Conferințe ținute de intelectuali de seamă se anunță în orașele noastre. „Extensiunea Universitară ce dela Cluj își va continua cu râvnă activitatea. Conferențiarul ei vor duce și pe mai departe, în orașele ardene dragostea de carte românească și râvnă imensă de progres. „Astra” luptelor noastre culturale din trecut nu se va lăsa, desigur, nici ea mai prejos.

E timpul de trezire și de fecundare a tuturor energiilor românești. Trebuie să muncim acum și pentru veacurile de forțată ținere pe loc.

De aceste adevăruri sunt pătrunse de bună seamă societățile culturale dela noi, cari au pornit cruciada dărză împotriva întunecului impus până acum nației noastre de către vremuri și oameni.

În oastea asta românească care a pornit lupta împotriva neștiinței și-a tuturor rețelilor cari își au obârșia în neștiință, trebuie să lupte fiecare român de bine, care s'a înfruptat din pâinea isbăvitoare a culturii. Colaborarea luminată a tuturor energiilor românești pentru biruințele sufletului românesc va pregăti o toamnă bogată în roade anulul 1925 în care am intrat cu cele mai curate nădejdi.

Anglia pentru blocul anti-bolșevic

Oficiulul laboriștilor „Daily Herald”, afirmă că guvernul englez urmărește cu simpatie constituirea unui bloc balcanic anti-bolșevic.

Ziarul mai susține că aprobarea României pentru constituirea acestui bloc este asigurată, deoarece în momentul de față Anglia exercită o influență diplomatică pre-cumpănitoare la București.

Camera de Comerț româno-ungară?

O telegramă din Budapesta afirma că în curând se va întemeia o Camera de comerț ungaro-română la Budapesta și una româno-ungară la Arad pentru a întări legăturile comerciale între Ungaria și Ardeal.

Blocul „reacțiunii”

Răspunzând comentatorilor interesați al vizitei d-lui Tzankoff la București ziarul „Argus” scrie:

„Se vorbește de un bloc al reacțiunii în contra democrației. Reacționarii ar fi d-nii Tzankoff și Pasici ca și d. Ionel Brătianu al nostru. D. Tzankoff este șeful partidului „Uniunea democratică”. Dacă nu ne înșelăm, acest partid e privit cu simpa-

ție de partidul socialist bulgar, care într'un moment dat, a avut chiar un reprezentant în guvernul prezidat de d. Tzankoff. D. Pasici este șeful partidului radical din Jugoslavia și din guvernul său fac parte și delegații partidului democrat, fracțiunea dizidentă.

A învinui pe acești bărbați politici de reacționarism, asta înseamnă că cuvintele numai au nici ele înțelesul lor de până acum.

Complicii comunismului

O solidaritate ce se impune

Arad, 9 Ian.

Știm prea bine că irredentismul sau comunismul este tot una pentru minoritarii recalitranti cari lucrează, în numele ideii de revanșă, împotriva țării careia aparțin ca cetățeni. Avem, slavă Domnului, și de unii și de alții, berechet.

Faptul însă că acești agenți disolvanți se încadrează într'una sau într'alta din organizațiile cari periclitează siguranța statului nostru, înseamnă că ei își asumă toate răspunderile etichetei ce și-au ales-o. Recentele descoperiri făcute cu prilejul anchetei comploturilor comuniste au evidențiat complicitatea unora din conducătorii partidului maghiar și dovezile găsite nu mai lasă nici umbră de îndoială.

Faptele petrecute în ultimul timp în mai toate țările din Europa, măsurile luate împotriva propagandei comuniste și a agenților ei în Anglia, Franța, Cehoslovacia, Jugoslavia și Bulgaria implică, pentru toate țările supuse aceluiaș regim al ordinii, datoria morală de a proceda în deplină concordantă față de primejdia comunistă.

Orice slăbiciune a autorităților față de neîntirile comuniste nu coștitește numai o crimă împotriva propriei țări dar și o dificultate mai mult pentru opera de epurațiune întreprinsă în celelalte țări, prin posibilitatea de multiplicare ce se da agenților disolvanți. Obligate să țină seama de acest lucru, autoritățile noastre trebuie să procedeze în consecință.

Faptele descoperite în sarcina fruntașilor partidului maghiar desvălesc, între altele, și starea de complexă dezorientare în care se află foștii stăpânitori ai acestui pământ. Nouă românilor nu este perfect indiferent dacă pedestalul comunismului poate ajuta cu ceva ideile maghiare și dacă maghiarismul s'ar putea simți bine în eventualitatea prin absurd a unei biruințe comuniste.

Destul că descoperirile făcute asupra irredentismului și comunismului maghiar au revoltat pe toată lumea, până și pe d. Vasile Goldiș care își asumă în toate ocaziile paternitatea hotărârilor dela Alba-Iulia și care n'a scăpat nici-o dată nici-un prilej de a măguli sentimentele minorităților maghiare și evrești.

De data asta dsa, într'un interviu acordat organului oficial al partidului maghiar din Arad și foarte viu comentat de presa minoritară, pare a și fi regăsit glasul de odinioară. S'a făcut astfel dovada, că în fața relațiilor maghiaro-comuniste, în fața încercărilor absurde de a se continua și azi și încă la noi în țară politica de maghiarizare a elementului evreesc și în fața dovezilor tot mai numeroase de irredentism maghiar, oamenii politici români, de orice culoare de partid ar fi, sânt de o solidaritate de conștiință ce nu mai poate fi precupețită.

Ancheta asupra complotității fruntașilor maghiari cu organizațiile comuniste se află în curs. Nu cunoaștem în mod precis întinderea acestor legături. Dar când se va ști întregul adevăr întemeiat pe probe atunci se va pune în fața opiniei publice chestiunea: în ce măsură se poate face responsabilă însăși organizația partidului maghiar de neîntirile membrilor săi fruntași? N măru și calitatea fruntașilor delicioși vor putea atrage, eventual, în culpă, însăși organizația de partid maghiar.

În acest caz, măsurile de lupt se indică dela sine. Sancțiuni au vor putea fi altele decât cele aplicate partidului comunist la noi, și cele aplicate în țările vecine împotriva organizațiilor politice dovedite a fi pactizate cu dușmanii ordinii stabilite.

FOILETON

vântul „român”. Curentul Renașterii străbate până în Polonia și Ungaria, până unde limba oficială era cea latină. Cărturarii români, la școlile din Polonia, duceau cu ei noțiunea de „român”, și aflau acolo admirația pentru tot ce era „roman”. Cuvântul „român” împrumută valoarea termenului „rumân”, și, mai târziu, sufletul lui Gr. Ureche, trăsurind de bucuria unei reînvieri, e stăpânit de marea mândrie că suntem urmașii Romanilor.

„...Așiderea și limba, sau graiul nostru, din multe limbi este făcut; și ne este amestecat graiul nostru cu al vecinilor de prin prejur, măcar că dela Râm ne tragem, și cu a lor cuvinte ne'i amestecat graiul”, așa fixează Ureche, pentru întâia-ora, ideea originii noastre romane, în pagina întâiu a letopisțului său. Cu aceste vorbe brazda măntuitoare s'a tras în conștiința românească; vor veni alții s'o adâncească, s'o samene, și, la plinirea vremii, ca va da rodul cuvenit. Adnotatorul lui Ureche, Simion Dascălul, adaugă: „Români, căți se află locuitori la Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramurăș, dela un loc sunt cu Moldovenii, și toți dela Râm se trag”. (Vezi Cronicle României ed. II a lui Cegălniceanu, p. 412; toate citările din cronicarii Moldovei se fac după această ediție). Miron Costin cuprinde ideea unității neamului pentru întâia oară în întregime, el spune lămurit: „Biruit-au gândul să mă apuc de această osteneală, să scot lumii la vedere felul neamului, din ce isvor și semănție sunt locuitorii țării noastre a Moldovei și așa și a țării Muntenesti... și a Românilor din țările ungurești; că tot un neam sunt, și odată descalecați” (vol. I, p. 3).

Acți găsim prima tăsnire a ideii unității noastre ca neam. M. Costi e cel dintău care înalță steagul unității, cu această deviză; acest steag se va ridica tot mai sus, până ce îl vor vedea toți Români, nu va cădea niciodată, va trece din mână în mână, la Școala Latinistă, Lazar, Cogălniceanu, Bălcescu, până la d. Iorga. Dela M. Costin la d. Iorga, avem nașterea și triumful culminant al acestei idei. „Dacă Mihai Viteazul puse, prin cueririle celor 3 țări române, privazul unității neamului românesc, M. Costin proclamănd ideea acestei unități, umplu acel cadru cu tabloul ce-i lipsia, și schițarea trasă de el prin câteva linii, timpul ce trece o tot rotunzește, până când formele lui depline se vor arăta ochilor înmănușiți în întreg și măestruul chip. Oricât ar fi de depărtată aceia zi binecuvântată, să trăim numai în așteptarea ei, căci fără imaginea ei adânc săpărit în gândul și în inima noastră, nu avem pentru ce să ne bucurăm pe pământ. — zice la 1896 Xenopol (Ist. Rom. vol. 8, p. 177.) în legătură cu idealul neamului nostru fixat mai întâiu de M. Costin; și după 20 de ani dorobanțul răsări pe creștetul Carpaților Ideea unității pe care am găsit-o la M. Costin. o găsim și în Cronica atribuită Spătarului M. Ilescu: „Dnsă Români înțelegem nu numai aceștia de aici, ci și din Ardeal, cari încă și mai neaoși sunt, și Moldovenii și toți căți și într'alta parte se află, și cu această limbă măcar fie și cevaș mai osebită în niște cuvinte, din amestecarea altor limbi, cum s'au zis mai sus, iară tot unii sunt. C' dară pe aceștia, cum zic, tot români îi ținem, că toți aceștia dintr'o făutănu au isvorit și cură”. (vol. I, p. 111)

Inoie la depunerile saptamanale

Institutul de Credit si de Pastrare al Comerciantilor din Arad, potrivit programului sau urmat aproape de un sfert de secol, doreste sa acorde modalitatea si imboldul pentru dezvoltarea spiritului de economie.

I. Asociatie anuala quinquenala cu dobanda asigurata.

In aceasta grupa la 10 depuneri principale suma economizata si cota-parte de beneficiu asigurata pentru timp de 5 ani este de 3400 Lei, la 20 depuneri principate de 6800 Lei, la 100 depuneri principale 34000 Lei.

II. Asociatie anuala cu dobanda si asigurarea vietii.

In aceasta grupa pot participa aceia, care isi iau angajamentul sa plateasca cel puțin zece rate, adica zece Lei saptamanal.

Pe membrii acestei grupe Institutul ii asigura pentru caz de deces la Societati de asigurare cu bun renume pana la 5000 Lei, la fiecare zece depuneri principale, asa ca intrucat vre unul dintre membri ar deceda sub durata celor cinci ani de varsamant, mostenitorii acestuia vor primi, in afara de suma varsata si dobanda acestia si o suma de asigurare de cate 5000 Lei dupa fiecare zece depuneri principale.

III. Asociatie anuala quinquenala pentru a dobandi loturi de casa.

Institutul, pentru a face posibil singuraticilor membri castigarea de camin propriu, asigura unora dintre membrii acestei de a treia grupa loturi de casa.

La aceasta grupa poate participa oricine pe langa un varsamant saptamanal de 25 (Douazeciinci) Lei. Tot al 20-lea membru din aceasta grupa cu expirarea celui de cincilea an va primi ca dobanda cate un intravilan de 180-200 stampani patrați, potri-it pentru constructie. Asupra modului de impartire vor decide la timpul sau toti membrii grupeii adunati in acest scop.

Pe langa aceasta membri vor primi fara scaderi varsamintele lor de pe cinci ani cu dobanda ce cade asupra acestui timp dupa fiecare depunere principala minimal 300 Lei, iar dupa douazeciinci depuneri principale minima 7500 Lei.

In asociatia anuala XXII se poate intra deja in localul Institutului, la Bulev. Regina Maria (Andrassy-ter) Nr. 17, parter, unde se vor da si celelalte informatii cerute.

Institutul de Credit si de Pastrare al Comerciantilor din Arad S. A.

Regatul Romanei Subprefectura Județului Arad No. 19205/924.

Concurs.

Noi, Subprefectul județului Arad, in baza art. 18 a regulamentului pentru aplicarea legii asupra statutului functionarilor publici, publicam si admitem concurs pentru ocuparea postului de ofițiant de plasă a primpreturii plasei Halmagiu încadrat in cl. XI de salarizare precum si pentru eventualele posturi ce ar deveni vacante prin transferare sau inaintare.

Cei cari doresc sa fie numiti in unul din aceste posturi au sa intrunească condițiunile prevazute de art. de lege I. din 1883 precum si cele prevazute in legea si regulamentul statutului functionarilor publici.

Cererile cu documentele necesare si anume:

din partea acelor cari nu ocupă nici o funcțiune ni se vor Inainte direct pentru ca sa fie supuse desbaterii comisiei pentru propuneri de numiri si inaintari,

iar din partea postulantilor cari ocupă funcțiuni publice ni se vor înainte prin autoritatea la care funcționează.

Cererile vor fi prevazute cu documentele amintite in art. 7 a regulamentului pentru aplicarea legii asupra statutului functionarilor publici, uruand sa dovedească ca cu cvalificatia prevazuta in legile organice din Ardeal si ca intrunesc condițiunile prevazute in legea si regulamentul statutului functionarilor publici si ne vor fi inaintate pana la 20 Ianuarie 1925.

Arad, la 30 Decembrie 1924.

Subprefect: Dr. LAZAR.

Căminurile de ucenici și municipalizarea cinematografeilor

Reintegrarea elementului românesc în drepturile sale firești.

Arad, 9 Ian.

In numărul trecut al ziarului nostru, vorbind despre municipalizarea cinematografeilor, am arătat opera frumoasă îndeplinită de orașul vecin prin crearea a patru căminuri de ucenici, cari adăpostesc peste 500 de copii români, susținuți acolo din fondurile ce constituie cu prisosință renumele anual al cinematografeilor municipalizate din Timișoara.

Orașul Timișoara se mândrește cu o operă social-culturală cum puțin alte orașe ale țării pot arăta. Nimic nu poate consolida mai mult viața național-socială a orașelor decât căminurile de ucenici. Decând orașul nostru respiră aerul dător de viață al libertății, conducerea orașului a înființat 2 căminuri și în programul dezvoltării viitoare mai are de proiect înființarea alor 5 căminuri de ucenici și unul pentru adăpostirea și creșterea moral-patriotică a fetelor plasate ca ucenice în industria și comerțul orașului.

Am avut fericirea să constatăm că am reușit să deșteptăm interesul celor mii de seamă factori ai vieții noastre publice pentru aceste așezăminte. Astăzi când roțile lor încep să mijască la orizont, socotim că a sosit momentul ca să se înscrie în lege obligațiunea orașelor de a se îngriji de adăpostirea și educația minorilor chemați să dea generației de mâine meseriași și negustori.

„Ungurii au înțeles pe vremuri importanța acestor așezăminte social-culturale, firește în-a în sensul „ideii de stat unitar național maghiar“ și oficialitatea lor (stat, județe, comună) se întrecea în sacrificii cu societățile lor de asistență socială. În special în regiunile locuite în covârșitoare majoritate de aite națiuni decât cea maghiară se făcea o vie propagandă pentru înființarea și dezvoltarea căminurilor de ucenici. În fruntea acestei propagande stătea „Liga pentru ocrotirea minorilor“ cu sediul în Budapesta și cu ramificații în întreaga țară. Conducătorii căminurilor, sprijiniți de autorități și de societățile culturale maghiare, au adus de pe „Pusta Ungariei“ un mare număr de băieți, pe cari i-au plasat ca ucenici prin ateliere și prăvălii. Așa s'a ajuns ca un oraș ca Timișoara, care până bine de curând (1870-1890) avea centrul curat german, iar periferiile locuite în mare parte de români, germani și sârbi, să prezinte astăzi, după o operă sistematică de maghiarizare de abia 30-40 de ani, un caracter pronunțat maghiar: din 10 mii de evrei nici o sută nu se declară altfel decât maghiari, iar din 40.000 de șvabi abia 20000 nu-și renega naționalitatea.

Numărul ucenicilor plasați în industria mare și mică a orașului Timișoara variază între 2000 și 2500, iar a celor plasați în comerț se apropie de 500. Dintre aceștia aproape 3000 de ucenici nu erau în trecut mai mult de 100 români, adică nici 5 la sută din totalitatea viitorilor meseriași și negustori, plasați pe la patronii mici din

mahalalele orașului, deoarece patronii din oraș nu primeau decât copii aduși de direcția căminului de ucenici instruiți și înțreținuți în cămin de către oraș și de către patroni.

„Aceasta situație a dăinuit până în anul 1921. Prin noua direcțiune românească ne-am asigurat preponderanța elementului românesc, căci „părghilele întăririi elementului românesc în oraș și în special în orașele din Ardeal și Banat sunt tocmai aceste căminuri de ucenici și școlile de industrie și comerț, alimentate cu elemente sănătoase cari abundă la țară.

Dar iată ce se face în alte țări pe acest teren! În Jugoslavia învecinată, țară inferioară nouă, societatea „Privrednik“ a făcut aproape minuni în opera de întărire a elementului slav, în orașele croate-slavone, iar mai târziu în toate orașele Jugoslaviei. Societatea „Privrednik“ a luat ființă în anul 1888 în Zagreb. Scopul societății este să adune elementul sârbesc, și să-l plaseze în orașele din această țară.

E o datorie morală pentru fiecare slav să se înscrie în această societate ca membru. Toate corporațiunile industriale bisericesti și administrativ-tributivie contribuie în fiecare an cu o sumă oarecare la sporirea fondului societății.

Băieții adunați prin o propagandă vie sunt concentrați la Zagreb, de unde, tunși, soaiași și îmbrăcați din nou sunt trimiși în toate centrele industriale și comerciale la agenții din acele orașe cari apoi îi plasează la patroni și pe totă durata uceniei se interesează de băiat și despre progresul lor în muncă, cât și despre trebuințele ucenicilor. După băiatul s'a eliberat de caldă, se reîntoarce la sediul societății unde e supus unui examen, apoi înzestrat cu îmbrăcămintă și bani de buzunar și e trimis în străinătate cu obligațiunea ca după a șasea lună să înceapă repătirea cheltuielilor aceste cu dănsul după eliberare (!) și să stea în corespondență permanentă atât cu centrul cât și cu fostul patron.

După terminarea stagiului militar se reîntoarce iarăși la societate unde, după raporturile și certificatele agenților din orașele unde a lucrat primește capitalul necesar pentru deschiderea unei prăvălii sau atelier și depune un jurământ de devotament Societății că atunci când soartea îl favorizează să ajute Societatea. Se înscrie de membru al Societății, semnează o declarație, prin care se obligă a repăti suma dată de societate ca ajutor pentru a-l face maestrul independent, se obligă a câștiga încă 30 membri noui pentru Societate, iar la încheierea testamentului nu uită nici de „Societate“.

(Continuare și sfârșit în numărul de mâine).

E. B.

Măsuri contra străinilor în Franța

Paris, 8 — 50 străini, între cari cei mai mulți germani, austriaci și ruși fiind găsiți în neregulă cu regulamentele poliției străinilor și cu arme asupra lor, au fost arestați în cursul nopții în cartierul halelor. Ei vor fi expulzați.

Școala și biserica

Arad, 9 Ian.

Soarele binefăcător al păcii s'a ridicat de mult, pe cerul prea rar cu nori, al mândrei noastre țări. Pășim cu pași repezi, spre normalizare. Totuși, în mersul nostru grăbit, lăsam în umbră lucruri, meluate în seamă, nescoase la lumină ca rana neingrijită la timp, ce va congrena partea unde s'a localizat.

E vorba, de legătura ce trebuie să existe între școala și biserică și conducătorii ei, față de propășirea și fericirea țării lor.

Cercetând istoria, chiar din timpurile cele mai îndepărtate, constatăm că, școala și biserica au fost unite întotdeauna, deși s'ar părea că, ele de multe-ori, au lucrat separat. Nici una nici alta, n'a putut contribui la propășirea țării, pânăce n'au lucrat unite, și de multe-ori nici nu-și dădeau seama de concordanța în care se aflau.

Ce a înțeles ochii, de părea că școala și biserica nu sunt unite la noi?

Tocmai conducătorii acestor două instituții.

Aceasta a provenit, din trei cauze de seamă și anume: cultura, situația materială și socială și dorința de a se stăpâni unii pe alții. Să le luăm pe rând.

Preotul își asimila cunoștințele necesare și multe în plus, timp de 8 ani de zile, cercetând cărțile în limba românească și în alte limbi străine, într'un seminar, de unde i se deschidea larg porțile universitare, iar ca rezultat era, că de multe-ori, părăsea haina profească, îmbrățișând altă carieră, cu mai multe perspective materiale.

Invățătorul se pregătia, într'o școală normală, timp de 6 ani de zile, cum era și în vechiul regat, închizându-l cu desăvârșire porțile universitare și trimis de acolo cu pușina pe-d gogite, în îndeplinirea misiunii lui, într'un sat, având ca tovarăș de muncă pe preot, ce de multe ori îl predomina prin pregătirea lui.

Preotul, înafară de leața lui își avea veniturile sale laterale, ce de bine de rău, îi asigură existența zilnică, nu ca învățătorul, care se mârșinea în leața sa lunară. Să ne spună învățătorul confesional cu câtă greutate își lua și dreptul său material și atunci când îl vom înțelege pe deplin, ne vom convinge că prin jertfa lui, ne-am menținut ce am avut mai scump: limba.

Situația sa socială era mai bine pusă, căci el își pășia o'le sale și privirile tuturor se îndreptau către el, ca reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ, lăsând în umbră munca și jertfa adusă de învățătorul confesional.

Nevoile materiale și situația politică, dădea, ocazie preotului să anihileze supremația învățătorului, dând loc la ură și ceartă, lucruri nepotrivite pentru acești doi mari factori ai satelor.

Astăzi suntem departe de aceste lucruri. Prin noua lege a învățământului s'au înființat o mulțime de școli normale, care s'au echivalat cu seminarele și liceele. Aci învățătorul primește destule cunoștinți, dându-se o mai mare importanță pregătirii lui speciale, iar porțile universitare i se deschid cu bucurie, când voințe.

Locurile vacante ocupate de nepregătiți și cari înjosec demnitatea învățătorului, vor fi încet cu încetul ocupate, de oameni bine pregătiți.

Situația sa materială, intrată în grija statului încetul cu încetul se va îmbunătăți ridicând în același timp și situația sa socială, față de sătenii care îl inconjoară.

La fața pregătirei, egalității și conștiinței

menirii preotului și învățătorului dorință de a se stăpâni unul pe altul, va dispărea.

Acești doi mari factori ai satelor, trebuie să desbrace ura și interesul lor personal uitând durerosul trecut, și să lucreze laolaltă în sfera menirii lor, de care țara are atât nevoie. În fața poporului, unirea, iubirea și pacea, să fie de exemplu în corduța vieții lor. Interesele personale și opiniile separate să fie desbătute în taină, și să biruiască întotdeauna adevărul.

Țara, în mersul ei spre normalizare, are nevoie de liniște lăuntrică și privirile tuturor, se îndreaptă spre acei care propăvăduiesc întrânsa, căci dacă păstorii aceluia neam, se ceartă, pentru dominație, nu știu ce s'ar alege de neamul păstorit!...

Vedem dar, că școala și biserica, au avut și au o strânsă legătură morală, rămânând ca, conducătorii să-și limiteze dorințele și expansiunea lor cu scop politic, spre a realiza o completă și o desăvârșită legătură morală, în interesul și binele acestei țări.

Gh. Atanasia, inv. Răpsig.

Correspondențe din județ

Societatea națională „Crișana“ în Curtici

Curtici, 6 Ian.

Populația română din comuna Curtici, pe ziva de Bobotează, a trăit clipe de mare înaltare sufletească.

Societatea națională „Crișana“, cu sediul în Cluj, în turneul de propagandă culturală românească s'a înființat în mijlocul poporului din comuna noastră aducând mana culturală mult dorită. Conform programului, dimineața corul societății, a cântat răspunzătorie liturgice, umplând de duioase inimile credincioșilor, în biserică. După masă, unul din falanga studenților universitari, prin cuvinte înțeleșe, a analizat situația țaranului român, după războiu.

S'a scos în relief necesitatea națională, de a fortifica masele poporului românesc, cu ajutorul luminei, ce însoțeste din carte, îndeosebi aici la graniță.

Într'o altă ordine de idei, s'a arătat poporului, noile perspective de viață, ce se pot ajunge, numai pe terenul industriei și a comerțului. Ca exemple vii, s'au pus înaintea orașelor, pline de belșug, stabilindu-se, că aceste orașe, încă tot streine, vor putea fi cucerite de noi, tot prin intervenția marilor gloste de țărani, îmbrățișând neîntârziat industria și comerțul.

Poporul, în număr neobișnuit de mare, concentrat în curtea școlii primare de stat, în puternice urale a aclamat pe acești vrednici fii ai săi, adevărați crainici ai zilelor de mai bine!

Seara, corul societății a concertat, în prezența unei mari afleușe de lume.

Este în interes obștesc a se ști, că studenții universitari încuvartiuți pe la plugari, au fost găzduiți cu toată ospitalitatea, ce caracterizează populația română dela sat.

Din întregă comuna Curtici, numai unul s'a găsit, care se refuze găzduirea; și numele acestuia îl trecem, decamdată, sub tăcere.

Coresp.

M. Costin amintește — numai în trecut de „Cotoflav“, Milescu vorbește mai pe larg de ei, afirmând că sunt necedebii de români. Aminteste de „neameși“ români din Ardeal, cari: „s'himbându și crednța, și au s'himbat și numele de român“; căci: „pururea și revindecați și ungurii au stătuț vrăjmași și pizm-și românilor, și atâta cât de-ar fi putut ar fi supus pe toți sub jugul lor, cum și pe mai multă parte din căi se află acum în Ardeal, i-au supus și i-au făcut iobagi, cum le zic ei“ (vol. I, p. 109). I. Neculce, văzând sfâșierile dintre Moldova și Muntenia, oftează adânc: „Vai de aceste două țări creștine cu acești Domni străini, ce de amar de bani dau pentru vrăjbele cele ticăite a lor“ (vol. II, p. 377). Acest oftat arată dorința lui Neculce, ca „vrăjbele ticăite“ să încete, să vie împacarea, unirea, în sens sufleteș, între cele 2 țări. Tot atât de lămurit găim exprimată ideea unteții și la cronicarii Munteniei. Stolnicul Cost. Cantacuzio zice: „Mică și cam în lături țara (a noastră) multora au părut că este, încă mai vârtos acum, de când osebită de Ardeal și de țara Moldovei este“ (d. p. N. Iorga, „Ca să fim mai tari în ceasul de azi“, 1916, pg. 21). Despre o. era lui, spune d. N. Iorga, că este „un adevărat anru de unitate românească“.

Const. Căpitănu (supă Giurescu, R. Popescu) în „Istoria“ lui cuprinde și istoria Moldovei și Ardealului. El povestește cu vâdită satisfacție isprăvile lui Mihai Viteazul, arătând uneltirile Ungurilor „vicleni“, cari: „de toate părțile muntau în tot chipul, ca dor s'ar măntui, și nu le fie craiu un Român, precum le era, carele și biserică mare a făcut în Belgrad, unde s'au de Mitropol tul acum“, și cu pronunțată mândrie, spune: „și au rămas Ardealul pe

sesma lui Mihai Vodă“... apoi, cu durere: „Dar scurta bucurie, că Baștea tă harul, văzând vitejile lui Mihai Vodă și numele cel mare ce-l dobândise, au intrat pisma în inima lui, ca să omoare pe Mihai Vodă, precum au și făcut.“ C. Căpitănu spune c'a fost omorât pe furis „neștiind el nimica de aceasta“. „Ci dar acest sfârșit au dat Mihai Vodă, că cu înșelăciune l-au omorât, care (Mihai) au supus Domniei lui pe Turci, pe Moldoveni, pe Unguri, de-i avea ca pe niște măgari pe toți“, încheie, cu mândrie, Căpitănu. (Vezi „Istoriile Domnilor Țării Românești“, în Magazin istoric pentru Dacia, 1845, pag. 238 și 39). D. Cantemir accentuază des și puternic unitatea neamului și conunitatea lui în Dacia. La pag 104 a Hornicului (ed. Toculescu, 1901)... „Romani... sunt moșii strămoșii noștri a Moldovenilor, Muntenilor, Ardelenilor, și a tuturor orii unde se află a români, or, precum și singur numele cel de moșie ne arată și limba cea părintească nebruit martur ni este“, tot aci vorbește de „neamul Moldovenilor, Muntenilor, Ardelenilor“, apoi de „țara noastră a Moldovei, a Muntenilor și Ardealului“. Nu ne-am mișcat niciodată din Dacia noastră, de când ne-a așezat „săditorul și răsăditorul nostru“ Traian: „De atunci până acum, priur-atatea clătiri și mutări de vreme, ne stăpâni și ne dezrădăcinați am rămas. De Muntenia și Moldova spune, că deși au fost supuse tiraniei turcești „nici stăpânirea, nici siobozena a jos și au lăsat“ și, deși au avut „multe sângeroșe și românești războaie“, totuși „nikiodată piciorul din hotarale sale afară nu și-au scos; ci lăpăți și nesmutuți au rămas“.

Ideea conunității noastre în Dacia este una din componentele ideii de unitate; noi

am fost stăpâni Daciei și am rămas „prințării clătiri și mutări de vreme, ne stăpâni și ne dezrădăcinați“, — concluzia e străvezie — noi, credincioșii pământului Daciei, trebuie să fim stăpânitorii ei și astăzi.

Ideile cronicarilor și ale lui D. Cantemir sunt primite de istoriograful școlii latiniste; deastădată se cercă, cu stăruință, a se da acestor idei o bază mai științifică. Dar, ideile cari frământă sufletul lor sunt identice cu ale cronicarilor; există în cultura noastră o continuitate, care nu s'a accentuat îndeajuns. Șincai citează pe M. Costin, pe Cantemir și pe „anonymul românesc“, P. Maior tot așa. De Cantemir, Maior zice: „D. C. carele foarte mare învățător a avut“. Deci, scriitorii ardeleni, au avut un câmp comun de muncă cu cronicarii. Dar ei duc ideea origină și conunității în Dacia peste granițele neamului, afirmațiile lor se întretrec cu ale oamenilor de știință străini, pentru a ieși biruitoare și în lumina științei, de atunci. Apoi, ei nu numai întâmplător vorbesc de istoria tuturor Românilor, ci pornesc la muncă cu acest gând. S. Micu, în istoria sa, vorbește despre Dacia, apoi despre Muntenia, Moldova și Ardeal, deci ei se ocupă cu toți Românii. G. Șincai își propune să scrie „analele națiunii române întregi“, și își întălează opera „Cronica Românilor“. El accentuază puternic originea noastră română; Traian este „urzitorul, întemeietorul și de a zice țării Românilor“ (vezi Cronica an. 117.) La anul 274 al Croniceii afirmă unitatea noastră: „Romani (Români) statornicește au stăpâni și de-a stânga Dunării... Romani, Munteni, Moldoveni, Mărgiteani, Mocaui etc. ci oricum s'au numit, sau se numesc și acum, tut de o viață și

porodită sunt, adecă Romani de sânge, precum firea și virtutea îi mărturisesc“. La anul 1343 afirmă că A. Basarab nu s'a închinat lui Ludovic, și s'a înfănt cu el „ca cu un bun vecin, nu ca cu un stăpân“. La anul 1395 respinge afirmația lui Engel, că Mircea Vodă a fost „Koniglicher ungrischer Cronvasal“, aceasta „tocma nu-mi incapa în stomah“. Apoi dă hrissovul din 1395, arătând că Mircea n'a fost vasalul „fără numai aleatul coroanei ungurești. La anul 1638 muștră „nenărvirea“ Muntenilor cu Moldovenii. Combate pretențiunile Ungurilor și Polonilor asupra Principatelor și vorbește supărat, la a. 1487, de „fala goală a Polonilor și nebuniasca deșarta mândria a Ungurilor“. Noi suntem vechii locuitori ai acestui pământ, Românii „sunt vatra Ardealului“ (a. 1224), „Românii vatra locuitorilor din Banat“ (a. 1725.) Cunosând mândria Romanilor, robia de azi a Romanilor îl doare pe Șincai, deaceea oftează cu un profet: „Vai neamului românesc, de nu-i va da D-zeu înțelepciune“ (a. 1698); „Vai neamului românesc și iarăș vai! carele uitându-și viața și seminția geme sub jugul altor neamuri“, „Desteptă-te drept aceea, o iubite neamul meu, și ai minte!“ (a. 1563) zice el, anticipând strigătul lui Murășanu. Șincai, suflet de om liber, suferea pentru robirea și umilirea neamului, deaceea afirmă puternic independența Principatelor, deaceea vrea conducători pentru Ardeleni: „bărbați născuți din sângele lor, pe cari îi doare de neamul nostru“, căci ei nu vrea să vadă pe străini cum „sug sângele Romanilor“.

HOREA TECULESCU (Va urma.)

Discuții libere

Bustul lui Avram Iancu

Arad, 9 Ian.

Un copil de al nostru -- fără sfaturi, fără puteri materiale, dar cu mult suflet, lucra în taină, își desvolta patima sa dragă: "sculptor"!

Un om luminat al Aradului văzându-l, l-a încurajat cu toată inima, însă în mod greșit, dându-i comenzi.

Afii au sfătuit pe cel luminat să îndrume pe tânărul artist pe un drum practic stăruind să obție bursă spre a face școala de Belle-Arte în București, unde s'au instruit cei mai de seamă artiști.

Se vede însă că nu a putut fi convins și tânărul sculptor a trecut granițele la Paris!

Ce se întâmplă în absența sa? Bustul lui Iancu se da jos, ca un alt sculptor să și pună opera sa!

Domnilor, care văți precipitați dând comenzi unui tânăr talentat, dar neformat, sunteți datori să împiedecațiuciderea lui morală!!

Dați moratoriu, încredere acordate, ca el însuși să-și schimbe lucrarea, aceasta va este datorită, dacă vreți să vă ștergeți vina!!

Parisul nu e pentru copii săraci și fără școală.

Școala de acolo -- este pentru perfec-

ționare nu de ucenicie! Ca să faceți om din el trebuia să-l îndrumați, să-și capete aci o diplomă care-i va servi în viața și care este oglinda fidelă a trecutului său orânduit, ori ba!

Cine a trecut, ori cunoaște școala de Belle-Arte din Paris, își da numai seama că Ladea e pe drum greșit.

Toți sculptorii noștri mai mari -- au răvnit, unii au ajuns, la o catedră dela Belle-Arte, Ladea al nostru va fi înlăturat din lipsa unei diplome academice, cum azi i-se aruncă lucrarea, din lipsa cunoștințelor îndestulătoare!!

Și dacă Ladea e un talent pentru ce să-i fie lui închisă calea de a forma vre-o generație, cu vre-un curent nou sănătos în Artă noastră?!!

Omul core muncește trebuie să fie și practic, căci asigurându-și existența își asigură izbândirea idealului său!

Pentru cei săraci catedra mai este și baza materială a debuturilor artistice, și Ladea nu va avea nici pe asta!!

Nu cunoșc nici pe Ladea nici pe Cara însă pentru primadată văd că un artist să îngroape, de viu, pe altul!!

D. E. I.

Cercetășia la sate

Citim în revista "Cercetășia":
Dl I. Georgescu prefectul județului Arad a luat dispozițiile ce le publicăm mai în vale, pentru organizarea temeinică a cercetășiei la sate:

1. Se va înființa un secretariat al cercetășiei rurale, cu reședința în Arad și cu un secretar general care va primi o remunerație mai însemnată lunară.

2. Se va tipări o broșură "Cercetășia la sate" în care se vor da toate instrucțiunile pentru organizare și muncă.

3. Organizațiile rurale se vor bucura de cel mai larg și binevoitor sprijin al autorităților pentruca să poată munci cu spor și progres.

Opoziția contra partidului maghiar

La Târgul-Mureș a apărut un nou ziar unguresc "A Vilag" cu scopul de a combate partidul maghiar.

În primul număr al acestui ziar se arată că partidul maghiar e antidemocratic și nu reprezintă masele acestei minorități.

Combaterea tuberculozei

Ministerul sănătății publice a luat hotărârea de a întocmi și prezenta în curând Corpurilor legiuitoare un proiect de lege pentru combaterea tuberculozei.

În acest scop pe lângă Ministerul sănătății se va institui o comisiune, pusă sub președinția dlui ministru N. N. Săveanu și compusă din reprezentanții Societății pentru profilaxia tuberculozei, Ministerului Muncii, al Instrucțiunii publice, război și direcțiunii generale C. F. R. Membrii comisiunii vor fi curând invitați pentru a se proceda la realizarea proiectului.

Publicațiuni confiscate

Poliția din Cluj, din ordinul consiliului de război, a confiscat calendarul "Epoca de Aur", publicat în românește și ungurește de o sectă nouă ivită de curând în Ardeal. Odată cu aceste calendare s'a confiscat dela librării un alt calendar, în care se cuprindeau articole ofensatoare la adresa statului. Calendarile confiscate au fost predate Comisarului Regal.

Personalul strein din fabrici

Ministerul muncii a hotărât să regimeteze în chip definitiv chestiunea muncitorilor străini din țară și în urma intervenției Uniunii industrialiilor din România, a invitat toate întreprinderile industriale din țară să înainteze până la 20 Ianuarie tablouri exacte de personalul străin.

Cum a fost arestat Radici

BELGRAD, 7. -- Din Zagreb se anunță noui amanunți asupra arestării lui Radici. Luni, la orele 9:30, poliția din Zagreb pe când percheziționa pentru a doua oară sediul partidului Radici, unde locuia și deputatul Kosontici, ginerelul lui Radici, desoperi pe acesta din urmă într-o excavatie a zidului mascată de o tapițerie.

Procurorul ordonă lui Radici să iasă de acolo, acesta protestă invocând imunitatea sa și cerând să i se arate un mandat de arestare scris. Numai după ce i s'a arătat ordinul de arestare, Radici a consimțit să urmeze pe agenți, cari la orele 11 jum. l-au transportat la poliție într'un automobil însoțit de d-na Radici. Această arestare a produs o vie emoțiune printre afiliații partidului. Documentele găsite asupra lui Radici, cu toate că până acum a fost examinate numai superficial, constituie totuș acuzări zdrobitoare atestând acțiunea subversivă a acestuia.

Contele Apponyi despre doleanțele minorităților maghiare

Contele Apponyi, faimosul apărător al tuturor doleanțelor maghiare dela Societatea Națiunilor, a acordat unui ziar budapestan un interviu deosebit de semnificativ.

Contele Apponyi spune, că doleanțele minorităților maghiare din România, Cehoslovacia și Jugoslavia n'au fost satisfăcute de consiliul dela Geneva, deoarece, contraargumentațiile guvernelor respective au fost mai solide decât plângerile ungurești. D-a da deci Ungurilor dela noi sfatul, să nu se grăbească la Liga Națiunilor cu fiecare caz, ci numai cu cele într'adevăr foarte serioase. Mai ales să se ferească minoritatea maghiară de generalități și să vină totdeauna cu precizuni.

Descoperirea unui mare tezaur la Kiev

Moscova, 6. -- Agenția "Rosta" află din Kiev că la mănăstirea Kievopetersk s'a găsit un tezaur de o imensă valoare ascuns acolo pe timpul operațiunilor de sechestrare a bunurilor bisericesti în favoarea infometajilor în 1921. S'au găsit lucruri de aur și argint în greutate de 110 puzi, 300 pietri prețioase și câți-va saci cu documente de mare valoare.

Tezaurul se apreciază la câteva miliarde ruble aur.

x Minunea cerbului. Film modern în 6 acte

Sămbătă va rula un film modern în care ni-se înfățișază viața modernă cu toate părțile sale bune și rele. Cu toată modernitatea sa este fantastic și interesant, care va atrage public mult, care se va duce satisfăcut dela reprezentațiile acestui film.

Reprezentațiile încep la ora 5, 7 și 9.

Cultura gândacilor de mătase

Ministerul de domenii a intervenit la ministerul de instrucție ca -- în toate școlile primare rurale din țară -- să se introducă creșterea gândacilor de mătase.

Ministerul Instrucțiunii a admis această măsură.

Cartel metalurgic

Ziarele vieneze publică următoarea informațiune interesând România:

Din cauză că relațiunile comerciale ale Austriei cu Ungaria nu s'au asigurat suficient prin convenția existentă, negustorii austriaci în de comun acord cu cel din Cehoslovacia au început a strânge aceste legături pe cale particulară.

Astfel s'au început tratative pentru înființarea unui cartel metalurgic, în care va fi atras și Ardealul. Tratative în acest sens se urmează cu uzinele Reșița și Rimamurany.

Circuitul telefonic București-Belgrad-Praga

Lucrările pentru prelungirea circuitului telefonic București-Belgrad, dela Craiova la Orșova, au figurat în programul campaniei anului 1924, însă din cauză că timpul a pus direcțiunea P. T. T. prea de vreme în imposibilitate de a lucra, instalarea a estei porțiuni din circuit a rămas neterminată.

În primăvara anului 1925, imediat ce timpul va permite se va continua cu înținderea acestui circuit, precum și cu reparațiunea liniei principale a tuzinente în rea stare, pe distanța Filiași-Orșova, pentru a putea suporta înținderea unor noi fire.

În același timp direcțiunea generală a poștelor telegrafului și telefoanelor studiază propunerea guvernului cehoslovac, în sensul realizării unei legături telefonice directe între București și Praga.

Arestarea lui Terente în Bulgaria

După știri sosite din Bulgaria, Siguranța de acolo a izbutit să aresteze pe Terente care se afla de mai mult timp pe teritoriul bulgar, opeând în tovărășia unui grup numeros de pescari.

Guvernul nostru a început imediat demersuri pentru extrădarea lui, demersuri care până acum au rămas fără nici un rezultat.

Guvernul bulgar motivează refuzul său, pe faptul că Terente a săvârșit și pe teritoriul bulgar o sumă de fapte pentru care este justifiabil în fața instanțelor criminale din Bulgaria.

Până ce aceste delcte nu vor fi sancționate, el nu poate fi extrădat.

x Corabia de nuntă. Film istoric în 6 acte în Apollo. Fiica regelui James ca să scape de căsătoria cu lordul Carna fuge în Virginia unde devine soția căpitanului Percy, urmărit de Carnal se începe o luptă grea în care învinge Percy, ne mai stând nimic în calea fetei lor. Va rula la 10 Ianuarie.

Reprezentațiile încep la 5, 7 și 9 oare.

Cărți, reviste

Numărul de sărbători al revistei "Cercetășia" apărut sub îngrijirea dlui S. Ispravniceșcu lângă materialul ales ce conține, se ridică, din punct de vedere tehnic, până la înălțimea publicațiilor similare din Apus.

Intre altele multe clișee "Cercetășia" publică fotografia dlui I. C. Georgescu, prefectul județului Arad, însoțită de următoarele rânduri:

Cuvinse ca în ajunul sfințelor sărbători, în preajma unui nou an, să ne aducem aminte de "aceia care a dat corp puterii de muncă și însuflețiri noastre", de patronul revistei "Cercetășia" -- dlul Insp. Gen. Adm. I. C. Georgescu, prefectul județului Arad, și să-i uram un sincer și din inimă venit "la mulți ani!"

Patronul nostru a dat un foarte însemnat sprijin mater.al revistei, a făcut posibilă instalarea redacției noastre în local și cu mobilier propriu, și ne a asigurat apariția, așa dupăcum auunșam deja în nrul tr.cut.

Păstrăm un adânc sentiment de mulțumire și devotament față de iubitul nostru patron.

În editura "Cartea Românească" din București a apărut *Cartea adultului de curs primar* întocmită de G. Tanăsescu, Ioan Costacea și Victor Stănescu, fiind aprobată de Min. Instr. cu ord. 78935--1924.

Această carte cuprinde toate materiile de învățământ: Limba română, Aritmetică și Geometrie, Religie, Istorie, Geografie și Științe naturale. Prețul 40 lei.

O recomandăm cu căldură.

--oo--

Germania ne propune răscumpărarea unor vase pradă de război

Cu ocazia negocierii unui acord forfetar de substituție între România și Germania, în chestia restituțiunilor ce această țară fostă înamică ne dărește, în virtutea tratatelor de pace, delegații germani au cerut dlui Nanu, ministrul nostru la Berlin, să reținem societăților bavareze de navigație pe Dunăre vasele luate de noi ca pradă de război în anul 1916, oferindu-ni-se în schimb suma de 1.000.000 mărci aur.

Ministerul afacerilor străine printr'o adresă înaintată ministerului de comunicații a întrebat dacă aceste vase sune cu adevărat pradă de război și dacă ar fi mai avantajos pentru statul român să le păstreze sau să le restituie în schimbul unei sume cu care s'ar mari suma forfetară.

Ministerul comunicațiilor a luat în studiu această cerere a delegațiunii germane.

Situatia pieței petrolului în Statele-Unite

NEW-YORK. -- Caracteristica pieții petrolului în ultimul timp, a fost marea fermitate a produselor rafinate. Seziunea de iarnă a redus consumațiunea benzinei în statele din centru; vânzarea însă n'a scăzut de loc. Cumpărătorii au căutat să se aprovizioneze pentru a preveni o haussă și rafinările n'au putut face față tuturor comenziilor. Prețurile la benzină s'au menținut și pe coasta. Pacificului sunt chiar în urcare. Ultimele statistici stabilesc o producție cotidiană a Stateilor-Unite de 1.975.300 barile față de 2 milioane, anul trecut.

Comuniști germani arestați la Viena

VIENA, 6. -- S'a afirmat în mai multe rânduri că comuniștii au ales Viena ca centrul activității lor în Europa centrală și în Balcani, și arestarea fostului deputat comunist Ivan Katz din Germania pare a furnisa o nouă dovadă despre aceasta.

Împreună cu Katz a fost arestată, la Viena, și Ruth Fischer, d-asemena fostă membră a Reichstagului german, care a venit la Viena, cu toate că fusese expulzată din Austria acum câteva luni, fiindcă făcuse propagandă revoluționară printre metalurgii. Pe când Katz se ascundea sub numele fals de Tauer, Ruth Fischer luase numele de Helene Stein, și descinsese la un hotel din

centru, unde agenții poliției au descoperit și un al treilea agitator comunist german, Heinz Neumann, care se ascundea sub numele de Giovanni Costa.

Presă protestează unanimă contra activității comuniștilor germani la Viena. "Acht-Unr-Biatt" lasă să se înțeleagă că guvernul austriac a procedat la arestarea comuniștilor germani, în urma unei intervenții străine.

Legatiia sovietică tăgăduieste că comuniștii germani s'ar fi intrunit la legatiie și ar fi pus la cale mișcări cu ajutorul reprezentanților diplomației ai sovietelor.

Uragane și inundații în nordul și centrul Europei

BERLIN, 8. -- Furtuna violentă continuă a băntui în Europa de nord și centrală. Germania, Renania și regiunea dela coastă au avut de suferit deosebit de mult pe urma furtunii. Întreaga vale a Ruhrului seamănă cu un lac imens, din care localitățile răsar ca niște insule. Temperatura s'a urcat la 10 grade peste zero, la Dresda chiar la 14 grade și jumătate. La Eberfeld, circulația căii ferate a fost întreruptă și s'au instituit linii de automobile pentru transportul călătorilor. La Hamburg și împrejurimi furtuna băntuie cu o iuleață de 65 de metri pe oră. Apele râului Elbe au atins nivelul cel mai înalt. S'au înregistrat numeroase accidente de vapoare.

În Danemarca, porturile mari au suferit mult în urma uraganului.

În Anglia, furtuna perzistă. Comunația cu mica insulă Bardsey din Nordwales este întreruptă și se crede că populația insulei suferă de foame, deoarece aprovizionarea cu alimente a devenit imposibilă.

Inundațiile din Bretagne au cauzat pagube

imense. În unele regiuni, pământul e acoperit cu apă pe distanțe de kilometri. Liniile de cale ferată sunt în cea mai mare parte inutilizabile și numeroase întreprinderi industriale au trebuit să-și închidă porțile.

În unele orașe din Normandia, străzile sunt inundate și circulația se face cu ajutorul bărcilor. Comunațiile telefonice între Franța, Anglia, Germania și Elveția sunt în mare parte întrerupte. La Paris temperatura este în medie de 10 grade Celsius.

În Belgia râurile au crescut deasemenea din cauza ploilor mari.

Din Moscova se anunță că Duminică trecută, Leningrad a fost din nou amenințat de Neva, care s'a revărsat în tot lungul ei. Orație unor măsuri speciale de precauțiune, inundația n'a cauzat pagube mari. Totuș 10 fabrici au suferit stricăciuni. Deosebit de amenințate au fost de data asta uzinele Putiloff, dar primădia a putut fi înlăturată.

INFORMAȚIUNI

Balul "Crucei Roșii" Române

Arad, 9 Ian.

Societatea Națională de "Cruce Roșie" a României, Filiala Arad, va da în 10 Ianuarie c. un strălucit bal, în saloanele Hotelului "Crucea Albă" din localitate.

Balul acesta care va fi, desigur, cel mai cercetat al sezonului, se va începe la orele 9 și jumătate seara.

Prețul de intrare de persoană lei 50. Persoanele cari n'au primit invitații, sunt rugate să se considere invitate.

Dupăcum suntem informați, balul "Crucei Roșii" va întrece în strălucire chiar și cele mai reușite baluri românești din Aradul de altădată, cari au rămas amintiri neuitate pentru aradanii noștri.

Personale

De insp. gen. adm. I. Georgescu, prefectul județului, care a plecat la București în interes de serviciu, se va întoarce în localitate Duminică.

Despărțământul Arad al "Astrei"

Dl prof. univ. Onisifor Ghibu delegatul soc. "Estenziunea Universitară" din Cluj va ține Duminică la 11 Ianuarie ora 17 în Palatul Cultural o conferință comemorativă despre un dascăl român de acum 100 ani: C. Diaconovici Loga. Bilete de intrare: 10, 5 și pentru elevi 2 lei la cassă.

Subiectul deosebit de interesant și conferinței sperăm că va atrage un public numeros. Această conferință e și un prim pas în activitatea despărțământului "Astreii" și avem datoria să o sprijinim.

O comisiune pentru înfrumusețarea orașului

Am anunțat în No. de ieri al ziarului nostru, că săptămâna viitoare se va duce la Oradea-Mare o comisiune pentru a trata la fața locului -- chestiunea înființării tramvaelor și în orașul nostru.

Președintele acestei comisiuni va fi dl dr. Ioan Robu primarul orașului, care pe lângă chestiunea de mai sus -- urmează a trata, în aceeași localitate, o ofertă pentru instalarea, pe strade, a unor chioscuri de ziare cu o înfățișare estetică. Socotim că era și timpul pentru a se desființa gheretele, existente azi, de un aspect atât de respingător.

In chestia curățatului trotuarelor în fața locuinței

Prin articolul unic, publicat în Monitorul Oficial Nr. 166, toți contravenienții prevăzuți la punctele 3 și 6 din art. 385 al codului penal, precum și contravenienții prevăzuți la art. 20 din legea sanitară -- se vor pedepsi conform articolului 65, iar cei din urmă conform articolului 63 din legea sanitară.

Articolul 385 din codul penal aliniatul 3 prevede pe toate acele persoane care nu vor îngriji de curățenia trotuarelor pe porțiunea careia le aparține, iar același articol, aliniatul 6 prevede pe toți cei ce vor arunca înaintea locuinței lor lucruri care, prin călcarea lor, ar putea provoca mirosuri urâte sau vătămarea sănătății.

Vânătoarești

Cu deciziunea No. 22968--1924 a Min. Domeniilor și Agr. s'a interzis orice fel de vânat pe teritoriul comunei Micalaca pe un interval de 2 ani începând cu 1 Ian. 1925.

Un mare festival artistic pentru orfanii de război

Societatea "Ocroțirea Orfanilor de război, Regionala Timișoara, organizează în orașul nostru, pentru ziua de 19 Ianuarie un mare festival artistic urmat de bal.

La acest festival artistic își vor da concursul: inarea noastră pianistă Elisabeta Cotrus, renumita soprana I. Kulesar-Bojinca celebra violonistă Almeta Schwenk și admirabilul cântăreț de operă și maestru de Bel Canto Laurian Niculescu.

Curs de fochiști de cazane și curs de mașini stabile

La 12 Ianuarie crt. se începe la școala de Arte și meserii din Arad un curs de fochiști de cazane și un curs de mașini stabile. Inscrisiunile se fac zilnic între orele 5 și 6 d. a. la Direcțiunea școlii de Arte și meserii.

Fapte diverse din Arad

În August anul trecut dl Anton Fischer, directorul școlii medice de stat a reclamat poliției că i s'a furat mai multe bijuterii, în valoare de 8000 lei. Autoarea, Carolina Bătrânuș, fiind dispărută, în ultimele zile poliția a arestat-o și în urma cercetărilor făcute s'a constatat ca complice și individele Lucreția Tamase și soția lui Kalocsai Iosif. Toate trei au fost arestate și înaintate parchetului.

În dimineața zilei de 9 cor. pe la oarele 5 soția lui Ludovic Lehel din Bil. Regele Ferdinand No. 43 a observat că s'a evit un început de incendiu în podul locuinței ocupate de dânsii, soțul ei spărgând tavanul camerei s'a suit cu o scară în pod și a localizat incendiul. Pompierii eosind la fața locului au completat stingerea focului, Circ. I. a face cercetările pentru a stabili cauza incendiului.

Din județ

Menorocire

Femeea Mihaii Saveta din comuna Moroda, jucându-se cu revolverul bărbatului său, s'a împușcat în antebrațul mâinei stângi.

Furturi

În noaptea de 7 Ianuarie a. c. indivizii necunoscuți au furat prin efracție, dela văduva Vărtaci Emanuil din comuna Pecicaronăia lucruri și obiecte casnice în valoare de 1500 lei. Cazul se cercetează de jand. plut. Arnăutu Nicolae.

În aceeași noapte indivizii necunoscuți au furat, tot prin efracție, dela locuitorul Coreel Lenghel din comuna Bărzava 6 găste în valoare de 600 lei.

Incendiu

În ziua de 7 Ianuarie a. c. a incendiat una sură cu pae a măcelarului Chefuer Vilhelm din com. Șebis.

Exportul făinei va fi prohibit

Ministrul de Interne a primit din Galatiș Brăila știri că în aceste porturi se continuă cu febrilitate exportul făinei albe de către morarii din aceste localități, populația din aceste orașe rămânând astfel lipsită de pâine.

Autoritățile respective au cerut ministerului de Interne, să intervină pe lângă departamentele de finanțe și industrie că exportul de făină să fie prohibit.

Este aproape sigur că exportul făinei va fi prohibit în toată țara.

Învățământul minoritar

Inspectoratele școlare din Ardeal au avertizat școlile minoritare să respecte întocmai regulamentul privitor la materiile predte în românește, altfel se vor aplica restricțiuni la materiile predate în limba maternă.

Cronica politică externă

Răspunsul Germaniei la nota aliaților

Berlin, 8. — Nota de răspuns a guvernului german în chestiunea evacuării și dezarmării protestează hotărât împotriva procedurii aliaților. Guvernul german accentuează că ocupația de ani de zile a unui mari părți din teritoriul german este una din deciziunile cele mai aspre ale tratatului de la Versailles și cu greu își găsește asemănarea în ultimele secole. Astfel de măsuri nu au contribuit niciodată la o colaborare pașnică a popoarelor, iar în cazul actual, poporul german capătă o lovitură grea, iar consolidarea relațiilor sale cu celelalte popoare este grav zdruncinată.

Întârzierea evacuării pe motivul stagiului dezarmării germane poate fi considerată dela început ca eronată. Nu există abateri germane a căror importanță să corespundă gravității extraordinare a prelungirii ocupației. Germania este dezarmată în așa măsură încât nici nu mai reprezintă un factor militar în politica europeană. Față de acest fapt neindeolnic, aliații nu pot deduce o măsură de sancțiune contra Germaniei din unele amănunte relative la chestiunea dezarmării.

Viața în Austria

Austria trece, în momentele de față, prin grele încercări. În Viena în special, traiul a devenit excesiv de greu, alimentele scumpindu-se în proporții fantastice. Un comerciant din Galați a primit dela o rudă a sa, stabilită în Austria o scrisoare, din care credem interesant să extragem câteva pasagii.

din personal și chiar din funcționarii indispensabile. „Teatrele și concertele sunt goale. Până și cafenelele merg prost”. Mai departe, corespondentul vienez se ocupă despre halul insuportabil, în care a ajuns traiul. Nimeni, nu poate face față cheltuielilor necesare. Lucrătorii și micii funcționari mor de foame.

Economice.

Nouii dispoziții vamale

S'a constatat că unele vămi privesc contestațiile asupra unei măști pentru care im portatorii nu sunt mulțumiți cu taxa de fa-cuță de taxatorii operatorii și în același timp dres-ează și proces verbal de contravenție pentru falsă declarație a aceluiași marfă. Ministerul de finanțe a pus în vedere vămilor că, această procedură este o greșită interpretare atât a dispozițiilor în materie de contravenție cât și a tarifului vamal, căci din două, una: sau marea este în-discu-tabil fals declarată și următoarea se încheie proces verbal și nu este locul de a primi contestație, sau așa după cum s'a declarat marea pentru import, există un dubiu asupra articolei la care a trebuit taxată și atunci neapărat că nu mai poate fi caz de contravenție și se primește contestația im ortatorului spre a decide comisiunea de exp-erți.

hârtii monedă în valoare de 100 dinari. A este hârtii vor avea aceeași mărime dar colorate în albastru. Îndată ce se vor fi tipărit distule hârtii noi se va proceda la retragerea vechilor hârtii de 100 dinari.

Ministerul de finanțe a atras atențiunea din nou asupra acestor instrucțiuni invitând vămile, să pună în vedere funcționarilor să procedeze cu cea mai mare băgare de seamă la verificarea lucrurilor de strămutare și numai când își vor fi făcut convinsere deplină că lucrurile sunt adevărat uzate să opereze în scutire.

Paris. — Recolta de cereale a Rusiei în 1924 a fost de 42.400.000 tone, față de 46.400.000 în 1923, 47.000.000 în 1922 și față de o medie anuală de 64.250.000 tone în perioada dela 1905—1914.

Producția mondială de cereale deficitară Buletinul „Institutului Internațional de agricultură” din Roma estimează, pe baza datelor obținute, recolta mondială de cereale din anul 1924, drept simțitor inferioară celei precedente și chiar mediei din ultimii cinci ani.

Table with exchange rates and prices: Devizele și valuta. Rador, 9 Ianuarie. Zürich: Deschiderea: închiderea: Berlin: 122437 — 12275 Amsterdam: 209 — 20930 New York: 51457 — 51425 Londra: 2458 — 2465 Paris: 2760 — 2777 Milano: 2170 — 2170 Praga: 1500 — 155250 Budapesta: 71 — 7125 Belgrad: 890 — 915 București: 265 — 265 Varșovia: 9850 — 9850 Viena: 7230 — 7250

București închiderea: Paris 10.52, Londra 928, Berlin —, Newyork 193.—, Milano 822, Zurich 37.90, Viena 27.40, Praga 585, Budapesta — Valute: Napoleon 725, Marca de aur 44.50, leva 133, lira turcească 105, font englez 910, franc francez 10.90, franc elvețian 38.—, lira 830, drachma 330, dinar 295, dolar 191 —, coroană austriacă 28.50, coroană maghiară 26 —, ac-col 575, Marca polonă 36.—

Poșta Redacției Prin exemple și fapte, nu prin forță. Este un articol scris de un auto-didact. Mai trebuie să se dețină mult scriind și citind cu concentrare a spiritului. Subiectul îl reținem. Poșta Administrației Ioan Stana comers. Sepreus. Ziarul dela noi se expediază regulat. Vă rugăm să întrebați la poșta din comuna D-Voastră de ce nu vi-se imanuiază regulat.

Aduc la cunoștința onora-tului public, că am deschis Salon de croitorie pentru haine bărbătești, în Pâncota (în casa D-lui Steigerwald) (540) Ioan Buda.

EXTRAS din Catalogul editurii „Cartea Românească”

Comenzile se fac la „Cartea Românească” București, Bul. Academiei No. 3. Costul se trimite prin mandat postal, adăogând 2 Lei pentru recomandat.

Anghel D.: Poezii. O adevărată operă de pietate literară s'a îndeplinit dându-se la lumină, strănse laolaltă mărgăritarele poetice ale delicatului scriitor D. Anghel. Sunt în acest volum adevărate frumuseți de acelea, ce nu pot fi întâlnite decât în opera marilor poeți ai omenirii. Lei 28.—

Băgulescu G. Căp.: Zile de energie. Amintiri. Printre puținele cărți bune, inspirate până acum de războiul nostru național, trebuie pusă și aceasta a căpitanului Băgulescu care ne face să trăim adevărate viațe de neazuri și primejdii, durată în tranșe de ceice s'au jertfit pentru țară Lei 6.50

Creangă I.: Opere complete. Iată una din cărțile cele mai prețuite și mai gustate de cititori — cartea de povești a marelui prozator Ion Creangă.

Alexandri V.: Poezii. Poeziile bar-dului dela Mircești, scrise dela 1842 până la moartea sa, sunt strănse laolaltă în această carte. Ca limbă și idei sănătoase poeziile lui Alexandri au darul de a ne oțeli sufletele și de a ne mări dragostea de țară. Lei 30.—

Coșbuc Gheorghe: Cântece de vitejie. În această carte sunt strănse într'un mănunchiu poezii de un vajnic eroism în care „Poetul țărănimej” a cântat isprăvile vitejești ale celorce și-au varsat sângele pentru țară la 1877—78. Lei 20.—

Cazaban Al.: Păcatul Sfinției Sale Iată încă unul din cele mai atrăgătoare mănunchiuri de nuvele ale marelui nostru humorist Cazaban în toate stările acestu lucrător putere de observație și acieat notă muncalită ce pune stăpânire pe cititor de îndată ce prinde să citească vre'o pagină de ori unde, din această carte. Lei 28.—

Alexandri V.: Teatru Vol. I. Cel ce și-a pus tot sufletul pentru întărirea teatrului la noi a fost Alexandri care a scris anume, în acest scop, comedii și scenetele comice, din care amintim: Mama Anghelușă, Kera Nastasia, Soldan, etc., atatea comedioare ce înveslesc pe toți și sunt cele mai potrivite pentru Teatrele populare. Celelalte volume vor apare succesiv. Lei 35.—

Coșbuc Gheorghe: Fire de tort. Acesta este titlul întâiului șireag de mărgăritare, întâiul mănunchiu de poezii al poetului care, dela Eminescu încoace, a atins cele mai înalte culmi ale desăvârșirii poetice. Lei 35

Căliman N. Dr.: Cum să ne apărăm sănătatea, Iată o carte menită să aducă cele mai mari foloase ori cui îi cade în mână, prin sfaturile bune date anume spre a ne feri de atâtea molime și boale ce n'amenință sănătatea. Lei 6.—

Alexandrescu Gr.: Versuri și proză. Aceasta este singura carte în care sunt reunite poeziile și proza celui ce a evocat cu atâta putere frumusețile trecutului nostru. Aci se găsește vestita „Umbra lui Mircea la Cozia”, aci „Răsăritul lunii la Drăgășani”, „Mormitele”, etc., cum și fabulele poetului; iar, la sfârșit, o fermecătoare pereginare prin cele mai frumoase Mânăstiri din țară. Ed. nouă. Lei 30.—

Coșbuc Gheorghe: Povestea unei caroane de oțel. O operă în proză a marelui poet, închinată spre slăvirea „Marelui Căpitan” care a purtat steagurile țării ia isbândă, împreună cu norodul acesta de țărani, cari pleacă în bătălie chinind și cântând ca la nuntă Lei 20.—

Dulfu P.: Gruia lui Novac. Este pos vestirea faptelor vitejești ale unuia din celti mai dragi eroi ai poporului nostru, Gruia lui Novac, cum îl știe tot norodul.

Brătescu-Voinesti Al. I.: În lumea dreptății. Întâiul volum de adevărate perle literare, esite din pana măiastră a marelui nostru, scriitor. Aci dăm peste schițele și nuvelele sale cele dintâi, adevărate comori de artă și de simțire: În lumea dreptății, Paiul, Două surori Microbul, Sămbata, Magheranul, Pană Trăsnea Sfântul, etc. Lei 15.—

Coșbuc Gheorghe: Ziarul unui Pierde vară. Un alt șireag de nestemate, de o măestrie ajunsă la cea din urmă desăvârșire, cu care a dăruit literatura românească mar-rele poet. Lei 20.—

Scriitorul povestește cu un avânt din ce în ce crescând și într'o limbă curat românească prinsă în haina unui vers curgător, minun-tele isprăvi vitejești ale lui Novac. Lei 3

Brătescu-Voinesti Al. I.: Intuneric și lumină. Al doilea volum de nuvele și schițe, datorite acestui maestru al prozei noastre, se bucură de aceeași mare trecere printre cititori.

Coșbuc Gheorghe: Balade și idile. Întâiul volum de poezii cu care marele nostru Coșbuc și-a făcut debutul în literatură, fermecând pe toți prin puterea de simțire și prin perfecțiunea fără de seamă a tuturor veritabilelor nestemate din acest volum. Lei 25.—

Dulfu P.: Dumnezeu și oamenii. Căldă tălmăcire a Sfinției Scripturi pe înțele sul tuturor, înfăptuită de marele scriitor po-pularului scriitor care ne înfățișează întreg viață a Mântuitorului lumii, povestind și versuri curgătoare și de o rară limpezim de geniu, trecerea pe pământ a lui Isus Christos. Lei 20.—

Tipografia „Aradul”

aranjată cu cele mai moderne mașini de tipar și cele mai moderne litere pentru pregătirea tuturor lucrărilor aparținătoare acestei branșe, precum: reviste literare, anuare școlare, invitări de cununie, botez, petreceri, bilete de vizită, etc. etc.

Tipografia Aradul S. P. A. ARAD, Bul. Reg. Maria 12. (În curte la dreapta).